

ZACHOWEK - najnowsze zmiany -

Szanowni Państwo,

w dniu 22 maja 2023 r. weszła w życie ustawa o fundacjach rodzinnych. Regulacje ustawy wprowadziły nie tylko nowy podmiot do polskiego porządku prawnego, jakim jest fundacja rodzinna, ale wprowadziły również szereg zmian w obowiązujących przepisach.

Jedną z instytucji, która została objęta zmianami jest zachowek. W tym zakresie zmieniły się zasady zrzeczenia zachowku, obliczania zachowku. Dodatkowo wprowadzono możliwość odroczenia jego płatności lub rozłożenia na raty.

W niniejszym raporcie znajdują Państwo najważniejsze zagadnienia dotyczące zmian w obrębie zachowku.

Jeżeli okaże się, że została pominięta jakakolwiek kwestia, co do której mają Państwo pytania lub wątpliwości, to serdecznie zachęcam do kontaktu z Kancelarią Adwokacką AGK.

adw. Aleksander Giehsmann

adw. Marcel Migala

Zrzeczenie się zachowku

Nowe przepisy pozwalają wprost na zawieranie umów o zrzeczenie się zachowku. Wcześniej umowy takie były spotykane w obrocie, jednakże ich skuteczność prawna była przez niektórych praktyków kwestionowana. Umowa zawierana jest pomiędzy spadkodawcą a spadkobiercą. W umowie można zrzec się prawa do zachowku w całości lub w części. Umowa dla wywarcia skutków prawnych musi zostać zawarta w formie aktu notarialnego. Co ważne umowa o zrzeczenie się zachowku może być zawarta w każdej rodzinie, a nie tylko przy okazji ustanowienia fundacji rodzinnej przez spadkodawcę.

Zasady obliczenia zachowku

Ustanowienie fundacji rodzinnej wpływa na spadkobranie w rodzinie, a zatem nieodzownym stało się uregulowanie w ustawie również zasad dotyczących obliczania wysokości zachowku w takiej sytuacji.

Podstawowym założeniem jest, że przy obliczaniu zachowku do spadku dolicza się fundusz założycielski fundacji, w przypadku gdy fundacja ta nie jest ustanowiona w testamencie. Ponadto przy obliczaniu zachowku do spadku dolicza się też mienie w związku z rozwiązaniem fundacji, o wartości nie większej niż wysokość funduszu założycielskiego fundacji wniesionego przez fundatora.

Zasadą jest, że przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku funduszu założycielskiego fundacji wniesionego przed więcej niż 10 laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, chyba że fundacja jest spadkobiercą. Ponadto nie dolicza się do spadku mienia w związku z rozwiązaniem fundacji otrzymanego przez osoby nie będące spadkobiercami lub osobami uprawnionymi do zachowku przed więcej niż 10 laty.

Szczególne regulacje dotyczą zstępnych i małżonka spadkodawcy. Do zachowku należnego zstępnemu nie dolicza się do spadku funduszu założycielskiego fundacji i mienia w związku z jej rozwiązaniem, jeśli ich przekazanie nastąpiło w czasie, kiedy spadkodawca nie miał zstępnych. Opisanych aktywów przy obliczaniu zachowku nie będzie mógł doliczyć małżonek spadkodawcy, w sytuacji gdy aktywa te zostały przekazane przed zawarciem małżeństwa ze spadkodawcą.

Dodatkowo świadczenia od fundacji rodzinnej i mienie w związku z jej rozwiązaniem przekazane na rzecz uprawnionego do zachowku zalicza się na należny mu zachówek. Podobnie koszty zrealizowanego przez fundację rodzinną obowiązku alimentacyjnego spadkodawcy wobec jego zstępnego uprawnionego do zachowku zalicza się na należny zachówek, o ile koszty te przekraczają miarę przyjętą w danym środowisku.

Wartość funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej i mienia w związku z rozwiązaniem fundacji obliczać się będzie według stanu z chwili ich przekazania, a według cen z chwili ustalania zachowku.

Zapłata zachowku

Na skutek nowelizacji osoba zobowiązana do zachowku będzie mogła żądać odroczenia terminu jego płatności, rozłożenia go na raty, a w wyjątkowych przypadkach - jego obniżenia. Zastosowanie tego odbywa się przy uwzględnieniu sytuacji osobistej i majątkowej uprawnionego do zachowku oraz obowiązanego do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku.

W odniesieniu do zapłaty zachowku w ratach, to ich rozłożenie będzie możliwe do dokonania na okres maksymalnie 5 lat. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie sąd, na wniosek zobowiązanego, będzie mógł odroczyć termin zapłaty rat już wymagalnych lub przedłużyć 5 letni termin. Zmieniony termin nie może być dłuższy niż dziesięć lat.

Dodatkowo, jeżeli uprawniony do zachowku nie może otrzymać go od spadkobiercy będzie on mógł żądać od fundacji rodzinnej, której fundusz założycielski doliczono do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Jednakże fundacja rodzinna jest obowiązana do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem pokrycia funduszu założycielskiego przez spadkodawcę. Jeżeli fundacja rodzinna zostałaby rozwiązana, to taka osoba będzie mogła żądać uzupełnienia zachowku od osoby, która otrzymała mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej.

Osoba, która otrzymała mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, może zwolnić się od obowiązku zapłaty sumy potrzebnej do uzupełnienia zachowku przez wydanie tego mienia.

Roszczenie przeciwko fundacji rodzinnej obowiązanej do uzupełnienia zachowku z tytułu otrzymanego funduszu założycielskiego oraz osobie obowiązanej do uzupełnienia zachowku z tytułu otrzymanego mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej przedawnia się z upływem lat pięciu od otwarcia spadku.

**Kancelaria Adwokacka AGK
adwokat Aleksander Giehsman**

ul. Marii Konopnickiej 7/5
47-200 Kędzierzyn-Koźle

ul. Raławicka 15-19/523
53-149 Wrocław

+48 664 434 217

www.adwokat-agk.pl
a.giehsman@adwokat-agk.pl